ACC. N:R M. 9434:1-23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne

Härad: Ingelstad

Socken: Borrby

Uppteckningsår: 1944

Upptecknat av: Elma Elborgh

Adress: Sparbanken, Borrby

Berättat av:

Född år i

Gamla visor. s. 1-23.

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

M. 9434:1.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ur min gamla visbok har jag skrivit av några visor så som jag hörde dem sjungas för många år sedan. Jag tror dock inte att de äro så särskilt gamla och märkvärdiga. De allra äldsta minns jag inte. Dem var jag dum nog att inte anteckna. Det var en gammal visa som började så här:

Och Medvall han red så fort som falken den flög
men när han kom tillbaka var käraste död.
Sjung hopp fatti ritti ralla
men när han kom tillbaka var käraste död.

Den brukade Per Mats Hanna, som jag förut skrivit om, ofta sjunga, men jag minns inte mera än den första versen. När far och mina fastrar levde frågade jag dem om denna visa. Alla erinrade sig den, men ingen av dem kunde orden.

Det finns många visor i min visbok, men alla är väl så kända att det inte är någon idé att skriva av dem. Prinsessan, Mazeppa, Hugo den tappre och sköna Imogene, flickan som trampade på brödet, i höga nydarnopet[?], Erik och Karin, en stjärneklar afton, ja, många andra.

Ledsamt nog kan jag inte stå till tjänst med melodierna, så gärna jag ville. Tyvärr är jag inte begåvad med någon vidare sångröst, mitt piano måste jag sälja därför att det inte fick plats i min nuvarande lägenhet och här finns ingen av mina bekanta som kan hjälpa mig med dessa melodier.

4

M.9434:2

Den sorgliga sagan om Pernilla

1. Pernilla, Pernilla, Pernilla hette hon
Och hennes röda kinder de stodo skönt i blom
hon hade förtitusen och en röstenad går
och hennes bröllop skulle stå jusitament i vår

Det var Per Mickels Mårten, en farlia riger pråg
han älskade Pernilla med hjärta och med håg
Så tog hon ing te "Long" för att lära laga mad
för riga voro bägge och fint de ville hå.

Och Mårten va så gla för hans gräbba va så fin
men se Pernillas grammatt ble bara skog och grin
för som hon gick på gadan så tappte hon en kass
som hon har draft innunger och de så de sa krass.

En sådan där en guda de kalla för turnyr
en har väl aldrig sett ett sådant äventyr.
Hon ble så grymt begrinad, de stackars usla skråd,
av gamla och av unga, så ingen kan förstå

Då löste Mårten genast trolovningsbandet opp
så släcktes hennes glädje och hennes sällhets hopp.
Hon lades på sin sotsäng att under just och gråt
hon suckade och stönade: "Min Mårten mig förlåt".

Ack, hör Ni unga flickor som här ogifta gå
låt aldrig högfärdsanden på eder taga på
Det går Er som Pernilla till slut med sorg och gråt
och slut på all Er glädje, ert högmod och ert ståt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 9434:3.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV.

Där bodde en bonde långt utt grå en ö
han sålde sin dotter allt för ett stycke bröd

"Ack kära i sjömännerna, töven väl en stund
jag väntar min fader ifrån rosendelund".

"Ack kära du min fader, du varder mig väl huld
sälj ett av dina hemman och lossa mig igen".

"Ja hemman det haver jag en två tre fyra, fem
men inte vill jag sälja och lossa dig igen".

Skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras
skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras

"Ack, kära i sjömännerna, töven väl en stund
jag väntar min moder ifrån rosendelund.

"Ack kära du min moder, du varder mig väl huld
sälj en av dina guldkrona och lossa mig igen".
"Ja, guldkroner det ~~haver~~ jag en två tre fyra fem
men ingen vill jag sälja och lossa dig igen".

Skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras
skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras.

"Ack, kära i sjömännerna i töven väl en stund
jag väntar min syster ifrån rosendelund".

3.

M. 9434:4.

"Ack, kära du min syster, du varder mig väl huld
sälj en av dina schalar och lossa mig igen."

"Ja, schalarne de haver jag en, två, tre, fyra, fem
men ingen vill jag sälja och lossa dig igen.

Skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras
skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras

"Ack, kära i sjömännerna, i töven väl en stund
jag väntar min broder ifrån Rosendelund".

"Ack, kära du min broder, du varder mig väl huld
sälj en av dina hästar och lossa mig igen."

"Ja, hästarne de haver jag en, två, tre, fyra, fem
men ingen vill jag sälja och lossa dig igen."

Skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras
skön jungfrun hon vrider sina händer uti kras.

"Ack, kära i sjömännerna i töven väl en stund
jag väntar min fästman ifrån Rosendelund"

"Ack, kära du min fästman, du varder mig väl huld
sälj ett av dina gulduren och lossa mig igen."
"Ja, gulduren de haver jag, en, två, tre, fyra, fem
ett vill jag sälja och lossa dig igen.

Ja, bra är att hava båd' fader och mor
ja, bra är att hava båd' syster och bror.
men bättre är att hava en vän på denna jord.

4.

M. 9434:5.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Katolska mässan

Prästen: Klockare, klockare var är du?
Klockaren: Jag sitter bakför altaret och lappar mina
gamla skinnbyxer uti ändanom.
Prästen: Ser du någon komma?
Klockaren: Ja jag ser en kvinna gångande
Prästen: Haver hon något att bära?
Klockaren: Ja hon haver en brödkaka och en stekt gås.
Prästen: Bed henne stiga in.

Klockaren: Vi hava i dag en kyrkogångskvinna
Prästen: Haver hon något att med sig föra
Klockaren: Ja en stekt gris
Prästen: Därav tager du hundet, jag tar kroppen
och rumpan kan församlingen dela

M. 9434:6

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Nedanstående gamla visa handlar om en mjölnar-hustru som under mannens frånvaro brukade få besök av sin älskare. För att denne säkert skulle veta när mannen stod på kvarnen och malde lade hon ut en sax på en gammal avhuggen trädstubbe. Emellertid kom mannen hem en kväll så oväntat att hon inte hann taga bort saxen från stubben. Älskaren kom som vanligt och knackade på dörren. Då börjar hon i sin nöd att sjunga för sitt lilla barn.

Jag ser ditt lilla öga lille vännen min,
igenom fönstret höga, i kväll får du inte gå in.
I afton så glömde jag stubben och dej, dej och dej och dej.
jag tror att den karen är tullet och galen
som inte kan höra att far är hemma, far är hemma
Vyssan lullan dej.

Vem är det som knackar på låsen lille vännen min,
koen har kalvat i båsen, i kväll får du inte gå in
i afton så glömde jag o. s. v.

Kalvarne beta i ängen lille vännen min
och styggen han ligger i sängen, i kväll får du inte gå in
i afton så glömde jag o. s. v.

Kom till mej i otte, förr än hanen gal
då är gråskägg borte, han står på kvarn och mal
i afton så glömde jag o. s. v.

6,

M. 9434:7.

Nu börjar mannen fästa uppmärksamhet på hustruns underliga sång och frågar henne vad den skall betyda
Hon svarar:

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Något måste man läta, kär lilla vännen min.
att barnet ej må gråta, i kväll får du inte gå in
i afton så glömde jag stubben och dej, dej och dej och dej
jag tror att den karlen är full och galen
som inte kan höra att far är hemma, far är hemma
Vyssan lullan dej.

(Samma melodi som "den ed jag svurit fanan")

Mordet på Östersjön

Av stjärnor vägledd seglarn far uppå det blåa hav
vid skutan Johannes ror då månen ljus ej gav.
Med mörka tankar rugade, rorgängaren han stod
i nattens stund och grubblade på mord, och brand och blod

I stilla natt den vilde man sprang mot kaptenen ~~fram~~ han
sin blanka yxa svänger han och säkert träffar den
kaptenen död till däcket gled våldsmannen tar hans lik
och vältrar det i havet med fimlan suck och skrik

Och smygande gick mördaren fram två sjöman med han slog
och bort mot skeppets akterstäv snart deras lik han drog.
i sjön med dem så går han fräck att söka offer fler
tre sov trygga under däck, de snart ej levde mer.

M. 9434:8.

7. Men styrmans kraft han fruktade han spärrar honom in
men innan bort han flyktade band han med hat i sinn
en sjömanskniv fast vid en stång och gick med mordisk lust
och stötte honom gång på gång dock ej från livets kust.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nu rasar mördarn vilt ombord sitt mål ej nådde han
när han ej lyckats fullt i mord han ville stifta brand
petroleum han häller ut, en lunta lagar till
men då var bovens framgång slut ej skeppet brinna vill

Så sätter han en båt i sjön och ämnar segla bort
men syndarn får en gång sin lön, han fick den innan kort
ty läck var båten och på däck han måste upp igen
men då var styrman kry och käck, trots sår i arm och ben.

Han grep mördarn vid skeppets mast och fastän matt och svag
han surrade den vilde fast tills det blev ljus och dag
då kom en ångare där fram, kaptenen nödflagg såg
och lade till och strax förnam att det var blod på våg.

Och bunden fördes mördaren till Köpenhamn då in
en tid förgick han fördes hem med ånger i sitt sinn
när styrman åter hälsan fått och seglar ut från strand
har galgen blivit mördarns lott uti det ryska land.

8.

M. 9434:9.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Rocken surrar, lampan brinner
vinterkvällen är så lång
men likt rök den snart försvinner
under arbete och sång

Denna vecka går som många
söndag blir det snart igen
då får jag till kyrkan gånga
träffa där min trogne vän

Ack vad det skall bliva roligt
när som gudstjänsten är slut
kommer han till mig förtroligt
där vi mött första förut

Hälsar först på mig, förlägen
frågar sedan om jag vill
gå ett stycke med på vägen
och jag svarar ja därtill

Hand i hand vi glada vandra
tala om vad nytt som hänt
sen vi sågo sist varandra
och den saknad som vi känt

Språka om hur vi med gamman
likasom två små bi
skola sälla bo tillsammans
när vi en gång gifta bli.

M.9434:10.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sist till lekstugan i natten
smyga vi oss, han och jag
dansa utav bara katten
tills det bliver ljusan dag

Ack, vad det skall bliva roligt!
Som två duvor i ett träd
skola han och jag förtroligt
skämta, leka, kyssas med

Stanna rock! Förbi är kvällen
slockna lampa, det är natt
gömd i sängen under fällen
drömmer jag om hjärtats skatt

Jungfrun hon går sig åt sjöastrand
glöm inte bort mig
Så fick hon se ett skepp kom i land
den linden gror upp uti fager ö.

Det första skeppet kom jungfrun så när
han kasta en guldsax på jungfruns knä.

M. 9434:11.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Det andra skegget kom jungfrun så när
han kasta en bok uppå jungfruns knä

Det tredje skegget kom jungfrun så när
han kasta en guldring på jungfruns knä.

"Ack jungfru, ack jungfru trolova nu mig
det rödaste guldband jag giva vill dig."

"Hur skulle väl min frua väl svara
när hon såge mig det röda guldband hava?"

"Säg att du gick på vägen i går
det rödaste guldband på vägen låg."

"Min frua hon kunde väl bättre förstå
hon visste väl det var osanning ändå

"Jungfru ack jungfru, trolova med mig!
Det rödaste guldet jag giva vill dig."

"Hur skulle jag min frua väl svara
när hon såg mig det röda guld hava?"

"Säg att du haver det funnet
där rosor och liljor upprunnet."

"Min frua hon kunde väl bättre förstå
hon visste väl det var osanning ändå

M. 9434:12

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

11.

"Jungfru, ack jungfru, trolova med mig
de blekaste kinder jag giva vill dig!"

"Hur skulle jag min frua väl svara
när hon säge mig de bleka kinder hava?"

"Säg att du gick här söder om ö,
du hörde, du sporde din moder var död."

"Född var jag innan hanen den gol
min moder var död innan uppgrunnen sol

När de min moder till kyrkan buro
för min fader de både ringde och grovo

När de min fader till kyrkan buro
för mina sju syskon de ringde och grovo

Jag hade väl inte mer än en endaste bror
han var för mig både fader och mor.

Han var för mig både fader och mor
så hade han mig till en frua så god

Hon lärde mig att stryka hon lärde mig att stärka
det rödaste guldet både sömma och verka

Sen reste han bort i främmande land
och det vet endast gud om han kommer igen

M. 9434:13.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

"Hav tack, hav tack, kär systern min
ty du har varit trogen mot fostermor din
Hav tack, hav tack, kär systern min
glöm inte bort mej!
Ty du har bevarat äran din!"
Den linden gror upp uti fager ö.

På sjöstranden där växer upp en lilja
det är endast en unger sjöman
som med strålande ögon på böljorna ser
och hans hjärta av glädje ler.

Den sjömannen han har slätt ingen glädje
där han går på det stormande hav
och i skeppet han gångar sig av och an
och i främmande land där far han fram

Den sjömannen lämnade stranden
och far ut på det stormiga hav.
Hans ögon de lyste som solen så klar
när han tänkte på vännen han lämnat kvar

men det dröjde väl inte så länge
förrn än jungfrun bedrägande sin vän
en annan hon valde till sin käraste
som så lätt i ungdomen kan ske.

M.9434:14. LUNDS UNIVERSITET. FOLKMINNESARKIV

Men när tre år de voro förflutna
se då kommer sjömannen igen
ja, han ville så gärna få skåda sin vän
den han så hjärteligen älskade ~~igen~~ än

Men när som han kom nere stranden
då fick han där skåda sin vän
han fick se henne med en annan vän
uppå stranden spatsera av och an.

Minns du inte den blommande stranden
där vi knöto vårt kärleks band
och en avskedets kyss från din rosende mun
det är ett minne till denna här stund

Sjömannen drager upp sin blanka kniv
och den sticker han uti sitt liv
det är endast för dig min utvaldaste vän
jag i min ungdom förkortar mitt liv

En visa vill jag sjunga om ett förfärligt mord
som nyligen har timat uti norden.
Det är allt om en dräng som mördat har sin vän
allt för den svåra kärleken på jorden

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV M. 9434:15.

14.

Han var väl inte mer än på sitt adertonde år
när han sig ibland flickorna förnögde
han skulle till sin vän, han måste över sjön
och båten över böljorna han plögde.

Men när han kom till vännen så slapp han inte in
då blev han hastigt vred uti sitt sinne.
Han sad: "Lås upp min vän, jag går strax ut igen
om bara jag får se vem du har inne."

Så bryter han upp låset och in i rummet gick
då fick han se en främmande därinne
i famnen på sin vän. Han blev av hjärtat vred,
han dånade av ett förbittrat sinne.

Så gick han ut på gården och sig en yxa tog
han tänkte sig att lilla vännen sin att mörda
och med tvi hårda slag som blodet strömmar av
de båda lågo där tillsammans döda

Nu vrider han på låsen och vill strax ut igen
men dörren stängdes till av andra gossar
då vände han sig om och genom fönstret sprang
att ned till strand att lilla båten lossa

Han tog ett stycke krita och skrev på båtens kant:
"Adjö, Marie! Jag vill ej längre leva!
Min vän som döder är och jag har ingen kär.
För syndens hårda straff jag endast bävn

15.

M. 9434:16.

Så gav han sig i vattnet, bland böljorna de blå
med sammanknäppta händer vid sin sida
av kärlek får man sorg och en för tidig grav
I ynglingar, I haven det i minne

Det gick två flicker i rosenlund
att plocka de rosorna röda
den ena hon var så hjärtelig glad
den andra sörjde så svårt

Den rika hon talte till den fattiga så
"Varför är du så sorgsen i ditt sinne?
Haver du bemistat din fader eller mor?
Eller haver du förlorat din ära?"

"Jag varken har bemistat fader eller mor
och Herren har bevarat min ära.
men väl sörjer jag för den fagre ungersven
den vi båda hållo så kära".

Och ungersven han stod ett bakom buskarne och log
han hörde allt vad flickorna talte
Så smyger han sig genom buskarna fram
och räcker den fattiga handen

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

M. 9434:17.

16/ "Ack ungersven, ack ungersven! Vad tager du dig för
som räcker den fattiga handen!
och inte tager mig, som stor rikedom har
och låter den fattiga fara."

"Ja, rikedom är ett lån utav gud,
men fattigdom är en belöning.
för den som riker är han kan en gång fattig bli
den fattige kan en gång bli riker

Trädet det växer så högt upp i sky
en gång skall det till jorden nederfalla
och när man är förskjuten av sin lilla vän
man tycker sig förskjuten utav alla

Jag gick mig neder till källaren
där får man något för pänningen
ja, där fanns öl och bränvin till salu
för jag var så torr i min hals

Så tog jag en av de klaraste små
och sedan så var jag gu klar till att gå
när krögaren då inga pänningar fant
se, då tog han fracken i pant.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

17.

Den dagen han var mig så het och så ljum
så jag kunde undvara västen min
till länekontoret jag styrde min kurs
och talte de sannaste ord

M. 9434:18.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Byxorna hade jag på min kropp
men gångarne hade jag sagit opp
sen lät jag även skjortan min gå
och sen var jag klar till att gå

Jag lade mig rätt upp mot en mur
och tänkte i ro få ta mig en lur
jag somnade in, men vakna igen
allt sent uppå afionen.

Men då fick jag se till min stora skräck
att byxorna de var stulna väck
ja, stulna de var utav mina ben
och jag stod där naken och ren

Damerna, de kikade
de kikade blott mellan fingrarne
men jag spatserade hither och ditt
till dess att det ropades, "halt"!

Men när som jag vände mig om
stod där en polisman, snygger, bakom
han sagte: "Sjö hej! Kom, följ du med meg!
Du går och förkyler dej!"

18.

Till finkan det bar nu utan pardon
där blev jag uppskriven till min person
men dagen därpå så lät han mig gå
med fängelseskläderna på

M. 9434:19.

Där red en riddare uti grön äng
han rider, men han rider sakta.
Där stod en jungfru och bädda säng
så vill han henne mänd betrakta.

Och inte bäddar hon av bolster blå
ej heller sidentyg till täcke
hon plockar av de bladen små
så långt som hennes armar räcker

"Och jag vill giva dig en pärlekrans
och krona utav guldet röda
om jag får sova på jungfruns arm
och så på dessa gröna löv!"

"Och inte säljer jag min ära bort
allt för så ringa presenter
ty jag har redan guldringen fått
utav den kungelige drabanten.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

M. 9434:20

19.

I fjor fick jag höra på den spelande lärkan
gramn, graml, gramn, den spelande lärkan
i år har jag fått veta vad kärlek har för verkan
aj, aj, aj, vad kärlek har för verkan
men var det inte väl att jag fick vara med

I fjor fick jag gå med gossarne att leka
i år får jag sitta vid väggen och kneka

I fjor fick jag gå med gossarne på gille
i år får jag sitta och vyssa den lille

I fjor fick jag gå med blomsterkrans i hannen
i år får jag bära den lille på armen

I fjor fick jag gå med lärskorna på tåen
i år får jag gå med träskorna på me'

I fjor fick jag gå med grevar och baroner
gramn, graml, gramn, med grevar och baroner
i år får jag vakta höns och kalkoner
aj, aj, aj, höns och kalkoner
men var det inte väl att jag fick vara med

LUNDS UNIVERSITET FOLKMINNESARKIV

M. 9434:21.

20/ Tänk och besinna dig en gång
när kalla vinterkvällen den blir lång
ja, då skall du få vila, lilla vännen, vid min sida
bliva ensam blir tiden allt för lång

Den vägen som leder till min vän
ja, den är både stenig och ojämn
men jag skall vägen laga, alla stenarne borttaga
på den vägen som leder till min vän

I fjor så hade jag mig en vän
om så har en annan tagit den
men låt den vännen fara, hon kan vara bland de rara
jag kan nog få en annan igen

Tänk och besinna dig en gång
när kalla vinterkvällen den blir lång.
Ja, då skall du få ångra alla orden av din tunga
som du själv haver talat med din vän

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

En visa jag sjunger helt lustig och käck
om lille Per Stalbe och hans visesäck
samt hästen den bruna, han rider uppå
helt lustig och nöjder han alltid vara må

21.

M. 9434:22.

Den lille Per Stabbe har sådant maner
han sjunger, han trallar, han skrattar och ler
han handlar med visor och annat ibland
förtjänar sin föda med redliger hand.

Om kvällen han kommer och vänligen ber:
" Låt upp, kära moder och låt mig komma,
att jag må få vila min trötade kropp
och sedan i morgon helt glättigt stå opp!"

Uppå Henegården han säger och till
historier och visor han där sälja vill
i byar hos bönder han reser omkring
och beder om foder för kär hästen sin

Han haver visor om alla slags folk
att sjunga behöver han allt ingen tolk
han sjunger för pigor, och jungfrur och mör
därmed han förtjänar sitt dagliga bröd

Han sjunger om kungen och drottningen vår
prins Karl och prinsessan hell lustigt det går
och sedan om varje slags annat därtill
den sköna prinsessan han ej glömma vill

Vid Tunafors bruk där vistas han mest
i Snappetorpa gärde där släpper han sin häst
hos Finström och Julius han vistas ibland
och ofta så gångar han in uti stan.

M 9434:23.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

När där han har varit en liten tid
så far han med hästen och visgåsen med
till Kocksund och bjuder åt bönderna all
ut visor och sjunger falallerilall

Han ropar: "Hej lustigt! Mina vänner kom fram
och handla nu visor och annat smått kram
historier och käkor, båd stora och små
jag själv dem tillverkar av blank mässingstrå!"

Per Stabbe han slutar sin visa helt kort
från söder till norden han nu reser bort
han sjunger och trallar är lustig och glad.
"Farväl, mina vänner! Hav tack för en dag!"